

ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา

ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท

วีรวิชัย สัตตารัมย์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2559 คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 103 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .931 ผลการวิจัยพบว่า 1)ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและรายด้านส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมและด้านหลักสูตร 2)ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยเพศหญิงมีความพึงพอใจสูงกว่าเพศชาย 3)ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน ผลการวิเคราะห์ พบว่านักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความพึงพอใจ,นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์,การจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา

บทนำ

แนวคิดการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา สืบเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 มาตรา ๔ ว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการวัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต...และมาตรา ๓๑ว่า ให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐาน การศึกษาศนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม...เพื่อความเจริญงอกงามของการศึกษาพระพุทธศาสนา (อ้างถึง จักรแก้ว นามเมือง.(2554).พระพุทธศาสนากับการศึกษาที่สมบูรณ์.)ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา เพื่อนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาให้ดียิ่งขึ้น(อ้างถึง พิมพิลย์ หงษาคำ.การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.)

เพราะสภาพสังคมปัจจุบัน การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม มีการแข่งขันกันสูงมากขึ้น ด้วยวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ผลสืบเนื่องมาจากการแข่งขันกันเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ทำให้วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป มีการเอาัดเอาเปรียบกันมากขึ้น เหตุเพราะขาดคุณธรรมอันดีงามเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษของไทยเราได้วางไว้เป็นกรอบ ธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงามของสังคม(อ้างถึง สติต มหาลาโภ(ศรีเมือง).(2549).การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ.) การจะฟื้นฟูสังคมให้รู้จักการเอื้อเพื่อเอื้อเผื่อต่อกัน มีเมตตาต่อกัน อยู่กันอย่างมีความสุขจึงต้องปลูกฝังจากเด็กๆ ให้ได้เรียนรู้การเอื้อสละเอื้อเพื่อต่อผู้อื่น การสอนธรรมะตามหลักของพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจยังผู้ปฏิบัติให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่นหลักสังคหะวัตรธรรม 4 ประการ

เพราะสังคมขาดหลักธรรมะที่จะมาคอยกล่อมเกลาจิตใจให้อ่อนโยน รู้จักการมีเมตตา มีไมตรีต่อผู้อื่น ไม่ประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่นให้เกิดความเดือดร้อน มีศีลธรรมประจำใจ เพื่อเป็นเกราะในการดำเนินชีวิตเป็นต้น ดังจะเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่นปัญหาวัยรุ่นนติดกัน ด้วยความคะนอง แสดงว่าเด็กเหล่านั้น ขาดศีลข้อที่หนึ่ง คือ การไม่ฆ่าสัตว์ หรือการไม่ทำร้ายผู้อื่นให้เกิดความเดือดร้อนทางร่างกายนั่นเอง ปัญหาหลักๆ โมยอันเนื่องมาจากติดเกมส์ก๊ี้ดี จากการติดยาเสพติดก๊ี้ดี บางรายถึงขั้นทำร้ายบุพการีผู้ให้กำเนิดหรือญาติผู้ใหญ่ที่คอยเลี้ยงดูก๊ี้มี ดังจะเห็นได้จากข่าวทางทีวีหรือหนังสือพิมพ์บ่อยครั้ง นั้นแสดงว่าเด็กเหล่านั้น ขาดศีลข้อที่สอง คือการไม่ลักทรัพย์หรือถือเอาสิ่งของที่เจ้าของ ไม่ได้ให้ หรือแม้แต่สิ่งของที่เจ้าของผลอวางไว้แต่ยังมีความหวงแหนอยู่ เมื่อหิบบลวยเอาไป ก็ถือว่าผิดศีลข้อที่สองเหมือนกัน ปัญหาเด็กผู้หญิงตบตีกันแย่งผู้ชาย ซึ่งปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นปัญหาร้ายแรง เนื่องจากมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย มีการประจานกันในโลกโซเชียล บางกรณีอาจถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันถึงชีวิต นี้แสดงว่าเด็ก

เหล่านั้น ขาดศีลข้อที่สาม คือการไม่ประพฤตินอกใจในภรรยา ยิ่งโดยเฉพาะผู้หญิงเรื่องนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดไปจากทำนองคลองธรรม ความเป็นกุลสตรีไทยโดยสิ้นเชิง ปัญหาการหลงงมงาย ต้มตุ๋น อาจจะไม่ค่อยพบเห็น ปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กๆ มากนัก เพราะโดยมากจะเกิดกับผู้ใหญ่มากกว่า ดังจะเห็นตามทีวีหรือหนังสือพิมพ์บ่อยๆ อย่างเมื่อไม่นานมานี้ก็มีการหลอกลวงขายตัวท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ในราคาถูกทำให้มีผู้หลงเชื่อมากมายกลายเป็นเรื่องราวโด่งดังไปทั่วประเทศไทย เป็นต้น นี่แสดงว่าคนเหล่านั้น ขาดศีลข้อที่สี่ คือการไม่พูดโกหกหลอกลวงทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อหรือเข้าใจผิดไปจากความเป็นจริง นั่นเอง ปัญหาการดื่มสุราขณะขับรถซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลักของประเทศไทยไปแล้ว เพราะในช่วงเทศกาลแต่ละปีมีอุบัติเหตุที่เกิดจากการดื่มสุราคร่าชีวิตของประชาชนชาวไทยไปไม่น้อย และคนเหล่านั้นก็อยู่ในวัยของการทำงานจึงมีผลกระทบต่อประเทศชาติทุกๆ ด้าน นี่แสดงว่าคนเหล่านั้นขาดศีลข้อที่ห้า คือการไม่ดื่มสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ซึ่งในทางพระพุทธศาสนานั้นศีลข้อที่ห้าถือว่าเป็นสิ่งที่ร้ายแรงที่สุด เพราะเมื่อคนดื่มสุราจนเมาขาดสติ ย่อมจะทำผิดศีลข้ออื่นได้ทุกเมื่อนั่นเอง อันนี้เป็นเพียงตัวอย่างของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันนี้

เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการปลูกฝังธรรมะให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีส่วนรับผิดชอบสังคมต่อไปในภายภาคหน้า จึงได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ขึ้น เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาให้ดียิ่งขึ้น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่พระพุทธศาสนา วัด เยาวชนและสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท จำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มาเรียนพระพุทธศาสนาเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 140 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มาเรียนพระพุทธศาสนาเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ประจำปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 103 โดยการสุ่มอย่างง่าย

2.เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท 5 ด้าน คือ 1)ด้านหลักสูตรการศึกษา 2)ด้านผู้สอน 3)ด้านผู้เรียน 4)ด้านอาคารสถานที่ 5)ด้านสภาพแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท” เป็นวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มาเรียนพระพุทธศาสนาเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2559 จากโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 140 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มาเรียนพระพุทธศาสนาเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.1-ม.3) ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 103 คน คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 48 ข้อ ประกอบด้วย 1)ด้านหลักสูตรการศึกษา จำนวน 8 ข้อ 2)ด้านผู้สอน จำนวน 10 ข้อ 3)ด้านผู้เรียน จำนวน 10 ข้อ 4)ด้านอาคารสถานที่ จำนวน 10 ข้อ 5)ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามเป็นแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาจำนวน 5 ท่าน เมื่อได้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว จึงได้นำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านในแต่ละข้อคำถามมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ทำได้อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 จำนวน 48 ข้อ นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ได้ค่า 0.2 ขึ้นไป จำนวน 48 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .931 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับจริงไปเก็บข้อมูล จำนวน 103 ฉบับ ระหว่างวันที่ 24-28 เมษายน 2560 และนัดวันเวลาในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง จนได้รับ

แบบสอบถามกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กับตัวแปรระดับการศึกษา และใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ่

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ด้านผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านผู้เรียนและด้านอาคารสถานที่

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนของความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนมาก อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ด้านผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านหลักสูตรการศึกษา ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท มีบุคลากรด้านผู้สอนที่มีคุณภาพ ซึ่งบุคลากรที่เป็นพระวิทยากรทั้งหมดมีภูมิความรู้ในทางฝ่ายโลกระดับมัธยมปลาย-ระดับปริญญาโทและความรู้ทางฝ่ายธรรมะล้วนแล้วแต่เป็นมหาเปรียญที่มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมเป็นอย่างดีและฝึกฝนวิธีการถ่ายทอดความรู้การสอนมาอย่างถูกต้องนั่นเอง(อ้างถึง จักรแก้ว นามเมือง.พระพุทธศาสนากับการศึกษาที่สมบูรณ์) ส่วน

บุคลากรทางด้านฆราวาสก็มีความหลากหลายคัดเลือกจากผู้มีความรู้และมีจิตอาสาที่อยากจะเข้ามาช่วยงาน พระพุทธศาสนาและนักเรียน/นักศึกษาที่มีจิตอาสาช่วยกิจกรรมพิเศษเรื่อยๆ สภาพแวดล้อมหลายๆด้าน เช่น อยู่ไม่ไกลชุมชน เดินทางสะดวก ปลอดภัย เป็นต้นพร้อมทั้งหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์ลิข หงษา คำ(พิมพ์ลิข หงษา คำ.การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์) จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดนั่นเอง ในส่วนของการอภิปรายความพึงพอใจในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านนั้นอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตรการศึกษา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจการจัดการศึกษา

พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เท่ากัน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีความเหมาะสมกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจหลักศาสนามากขึ้น มีความครอบคลุมเนื้อหา และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แสดงว่าหลักสูตรการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเข้าใจหลักศาสนามากขึ้นและมีความครอบคลุมเนื้อหาพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว เนื่องจากในการจัดทำหลักสูตรนั้นอิงหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนกลางและมีการประชุมหารือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรทุกครั้ง

1.2 ด้านผู้สอน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้สอนมีคุณวุฒิที่เหมาะสม สามารถอธิบายขยายความได้ชัดเจน และมีความเข้าใจหลักธรรมเป็นอย่างดี แสดงว่าพระวิทยากรผู้สอนและครูที่มีอยู่ในปัจจุบันล้วนแต่มีคุณวุฒิที่ดีสามารถอธิบายขยายความได้ชัดเจนเพราะมีความเข้าใจหลักธรรมเป็นอย่างดี เนื่องจากวิธีการคัดเลือกพระวิทยากรและครูนั้น อิงความรู้ความสามารถในแต่ละด้านเป็นหลัก

1.3 ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เท่ากัน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการพัฒนาด้านความประพฤติที่ดีขึ้น มีการแสดงออกต่อผู้สอนอย่างเหมาะสม และตั้งใจเรียนด้วยความเคารพ แสดงว่านักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไทหลังจากเรียนพระพุทธศาสนาแล้วมีพัฒนาการด้านความประพฤติที่ดีขึ้นมีการแสดงออกต่อผู้สอนอย่างเหมาะสมและมีความตั้งใจเรียนด้วยความเคารพ เพราะทั้งพระวิทยากรและครูทุกคนต่างพยายามปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างเต็มที่เพื่อให้เติบโตไปเป็นคนดีของพ่อแม่และสังคมในอนาคต

1.4 ด้านอาคารสถานที่ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เท่ากัน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา สถานที่สะอาดเหมาะสม สถานที่มีความปลอดภัย และมีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียน แสดงว่า

อาคารสถานที่สำหรับการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนายังเป็นที่พึงพอใจหรือเพียงพอต่อการจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงมากที่สุด อาจจะเป็นเนื่องจากวัดเป็นศาสนสถานที่มีความสงบด้วยส่วนหนึ่งจึงทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนมากขึ้นนั่นเอง

1.5 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีกิจกรรมเสริมที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนพระพุทธศาสนา และ สภาพแวดล้อมช่วยให้เด็กอยากมาเรียน แสดงว่าด้านสภาพแวดล้อมนั้นการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท มีกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนพระพุทธศาสนาและสามารถช่วยให้เด็กอยากมาเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาคือมีความรู้ความเข้าใจและมีความสุขในการเรียน นำความรู้ไปใช้ดำเนินชีวิตอย่างมีปกติสุขต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อาจสืบเนื่องมาจากกระบวนการในการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนามุ่งเน้นไปที่การจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมความต้องการ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักศาสนาและนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เป็นคนดีของสังคมและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับบทความวิชาการของสำรวย จริญญาโณ(นาคาจวี) (2559) ที่ได้เขียนถึงพุทธศาสนากับการศึกษา แต่ด้านอาคารสถานที่กับด้านสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงว่านักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไทเพศชายกับเพศหญิงมีความพึงพอใจต่ออาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันโดยเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกวนรัฐสร หนูมาก(2558) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน ผลการวิเคราะห์ พบว่านักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาที่มีความหลากหลายในเรื่องของหลักสูตรและนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้วิชาใดวิชาหนึ่งโดยไม่บังคับทั้งหมดทำให้เกิดความถักหลั่นกันของนักเรียนทำให้ความพึงพอใจแตกต่างกัน สอดคล้องงานวิจัยของกวนรัฐสร หนูมาก(2558) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพราะองค์ประกอบของนักเรียนต่างกัน แนวคิดของแต่ละคนไม่เหมือนกันความพึงพอใจจึงแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี(2557).ที่กล่าวถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบพุทธ จึงใช้วิธี เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีเซฟเฟ้ ซึ่งได้ผลวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวนอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษา

พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่1 มัธยมศึกษาปีที่2 และมัธยมศึกษาปีที่3 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท สูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่3

3.2 ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวนอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษา

พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่1 มัธยมศึกษาปีที่2 และมัธยมศึกษาปีที่3 ด้านหลักสูตรการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่3 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวนอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษา

พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่1 มัธยมศึกษาปีที่2 และมัธยมศึกษาปีที่3 ด้านผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่3

3.4 ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวนอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษา

พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่1 มัธยมศึกษาปีที่2 และมัธยมศึกษาปีที่3 ด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่3 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1

3.5 ความพึงพอใจของนักเรียนพระพุทธศาสนาวนอาทิตย์ที่มีต่อการจัดการศึกษา

พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่1 มัธยมศึกษาปีที่2 และมัธยมศึกษาปีที่3 ด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์พญาไท เท่ากันแต่สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่3

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ในด้านผู้เรียน จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจจะเห็นได้ว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ไม่ได้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะฉะนั้นควรจะจัดให้มีกิจกรรมเสริม เพื่อให้นักเรียนในทุกระดับชั้นมีการปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

2. ในด้านอาคารสถานที่ จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจจะเห็นได้ว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเหมือนกัน แต่มีค่าเฉลี่ย X ที่น้อยที่สุดกว่าทุกด้าน เพราะฉะนั้นวัดที่จะจัดให้มีการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ก็ต้องคำนึงถึงความพร้อมของสถานที่ในการจัดการศึกษาพอสมควร แต่ด้วยข้อจำกัดหลายๆด้าน ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ในเมื่อต้องจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในวัด ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว เราจะมีวิธีในการบริหารจัดการอย่างไร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาพัฒนาการของนักเรียนที่เรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความประพฤติดีดีกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. ศึกษาการเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทำให้นักเรียนเป็นคนดี จริงหรือไม่

3. ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของวัด มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

4. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย

5. ศึกษาแนวทางพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นระบบ เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในสังคมปัจจุบัน